

SVETS
KOMMISSIONEN

Fogningsdagarna 2026

26-27 mars Falkenberg Strandbad i Falkenberg

Välkommen!

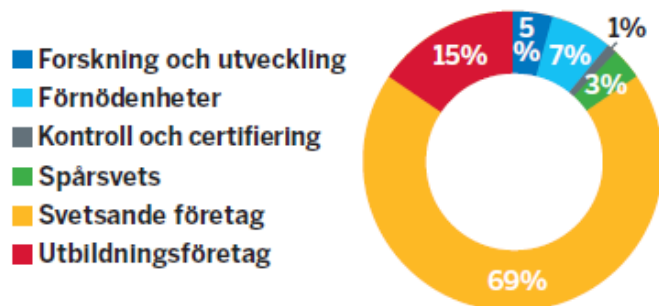
Arbetskraft och kompetens

Mathias Lundin, Svetskommissionen

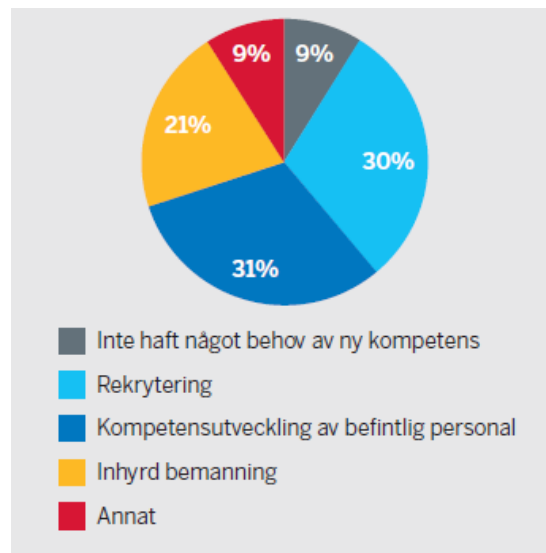
Innehåll

- Analys av branschens kompetensbehov – Kompetensförsörjningsplan
- Industrin, arbetsmarknaden, skolan - läget
- Utbildning av kompetent personal för svetsning
- Förhållandet utbildning / validering resp. prövning av svetsare
- Validering av kompetens som verktyg för kompetensutveckling
- Sammanfattning – Aktiviteter för industrins kompetensförsörjning
- Frågor och diskussion

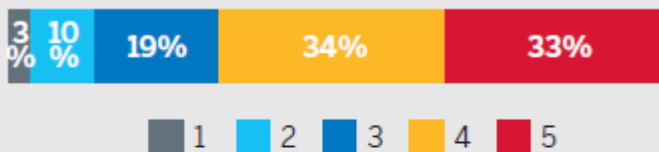
Analys branschens kompetensbehov

Figur 1. Andel svarande företag per bransch. (n=90)

Figur 9. Hur har ni huvudsakligen löst era behov av svetskompetens de senaste tre åren? (n=90)

Skala 1–5, där 1 = "Mycket lätt" och 5 = "Mycket svårt"

Figur 8. Hur lätt eller svårt har det varit att rekrytera medarbetare med "rätt" svetskompetens de senaste tre åren? (n=90)

67%
...av företagen i enkäten uppger att det varit **svårt eller mycket svårt** att rekrytera medarbetare med rätt svetskompetens under de senaste tre åren.

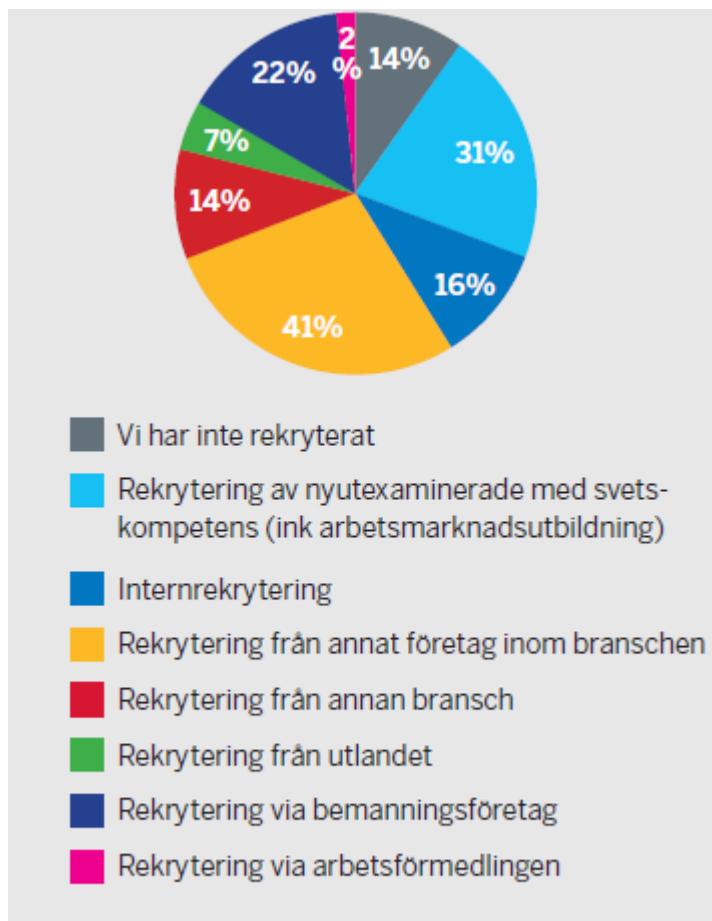
www.svets.se/kompetens

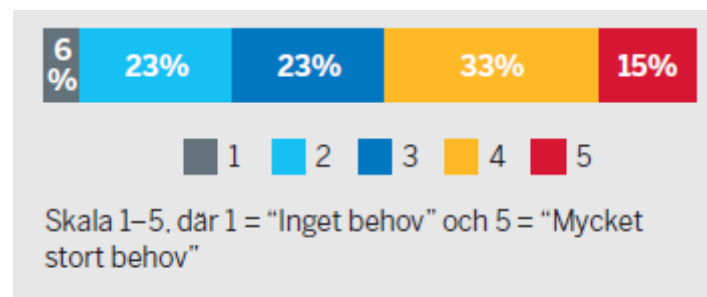
Plan för kompetensförsörjning inom svetsbranschen

**Så säkrar
vi branschens
framtid**

Analys branschens kompetensbehov

Figur 11. Var har de medarbetare ni rekryterat under de senaste tre åren i huvudsak kommit ifrån? (n=90)

Figur 13. Hur stort är behovet av att rekrytera svetskompetens på ert företag de närmaste tre åren? (n=86)

94%
...av företagen i enkäten
uppger att de behöver
rekrytera svetskompetens
inom de kommande tre åren.

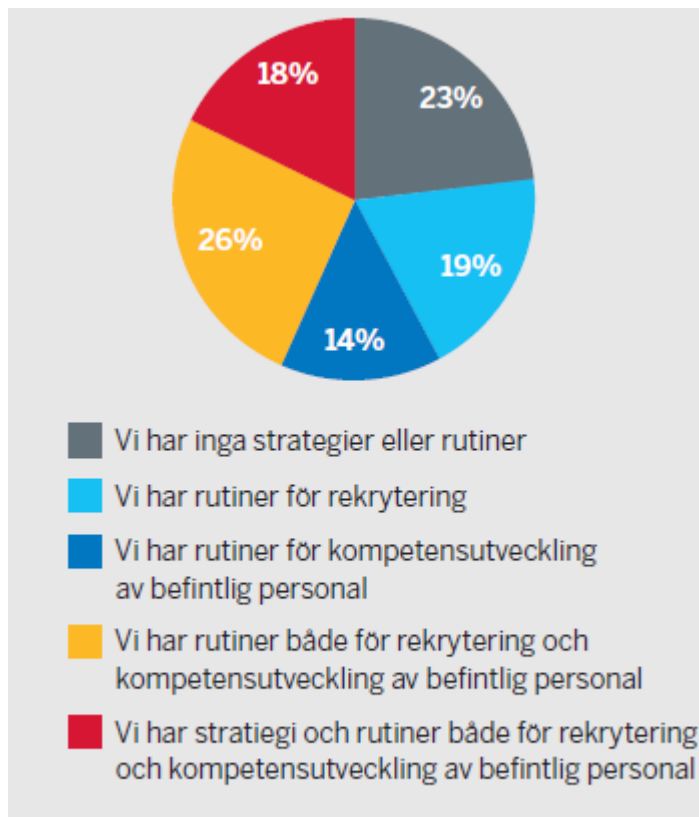
www.svets.se/kompetens

Plan för kompetensförsörjning inom svetsbranschen

**Så säkrar
vi branschens
framtid**

Analys branschens kompetensbehov

Figur 12. Vad passar bäst in på ert företags nuvarande strategi och rutiner avseende framtida kompetensförsörjning? (n=90)

Har du en plan?

Plan för kompetensförsörjning inom svetsbranschen

**Så säkrar
vi branschens
framtid**

Analys branschens kompetensbehov

1. Svetsbranschen står inför strukturella kompetensutmaningar
2. Kompetensbehoven är breda och ökande
3. Utbud och efterfrågan matchar inte
4. Företagens arbetssätt varierar och påverkar kompetensnivån
5. Samverkan är nödvändig för att lösa problemen
6. Rekryteringsbasen måste breddas – attraktionskraften höjas
7. Behov av långsiktig nationell strategi

www.svets.se/kompetens

Plan för kompetensförsörjning inom svetsbranschen

**Så säkrar
vi branschens
framtid**

Analys branschens kompetensbehov

27 konkreta åtgärdsförslag har identifierats, med insatser som täcker:

- bredda rekryteringsbasen – yrkesväxlare, nyanlända etc
- utveckling av utbildningssystemet – tydliga yrken och utbildningsvägar
- stärkt validering och kvalitetssäkring av utbildning
- förbättrad samverkan mellan skola och arbetsliv
- stärka företagens arbete med kompetensutveckling
- samverkan och branschgemensamma satsningar – nationell branschplattform för kompetens
- Branschöverskridande samverkan
- riktade informationsinsatser och attraktivitetssatsningar
- regelbunden uppföljning av kompetensläget

www.svets.se/kompetens

Svensk industrins behov – brist på kompetenta svetsare

- Företagen, Arbetsförmedlingen, Parterna, Skolverket m.fl. vittnar om brist på svetsare
 - Få som söker sig till yrkena – Industriyrkenas image, konkurrens från andra yrken ...
 - Elevens val styrde helt antalet utbildningsplatser fram till 2022 (=> 2025)
 - Utredning om gymnasieskolan (Lars Stjernqvist, 2019)
 - Räcker inte med vad skolan levererar till arbetsmarknaden
 - I Sverige har tidigare inte funnits system för kompetensutveckling av yrkesverksamma
 - ”Nya” LAS-överenskommelsen - krav på kompetensutveckling i kommande kollektivavtal
 - Det finns en övertro på svetsarprövningsintyg inom branschen
- => Tillsammans – lösningar, driva på, sprida budskapet, öka attraktiviteten

I siffror

- Skolverket: 55 % av 9e-klassarna bör välja yrkesutbildning för att tillgodose arbetsmarknadens behov
- 2019 vad det 28 % av 9e-klassarna väljer yrkesutbildning på gymnasiet – Idag ca 40 %
- Drygt 20 % av 9e-klassare väljer SAM – Av eleverna från SAM har 40 % inte valt att gå vidare i utbildning efter 4 år
- Ca 1,5 % av 9e-klassarna väljer Industritekniska programmet där svets är en del
- Ca 25 000 heltidssvetsare i Sverige (+ ca 225 000 som svetsar i sitt yrke)
- Genomsnittlig svetsare aktiv i produktion 25 år => 1000 svetsare/år + täcka bristen
- Ca 400 gymnasieelever/år och lika mycket till från Vux och AF (nivå?)
- Det stora underskottet på kompetenta svetsare täcks idag till dels av utländsk arbetskraft (+ outsourcing till utlandet)

$$5x - 6 = 2 + x$$

Kvalitetssäkrade utbildningar

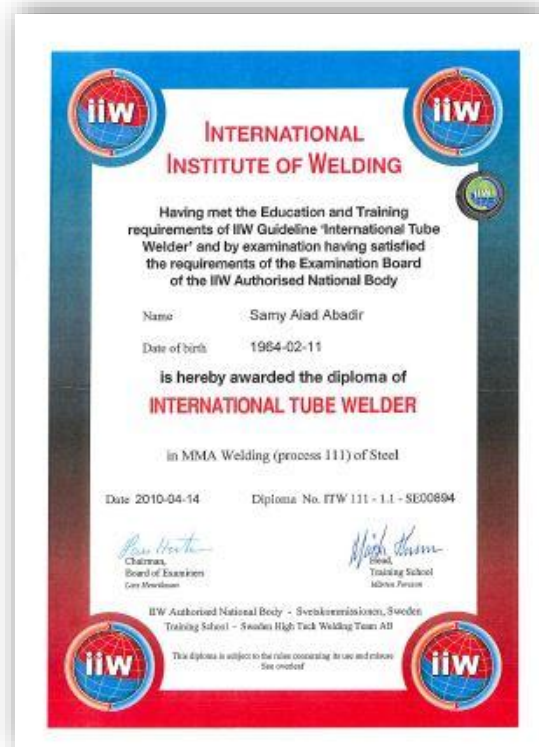
IW är branschens krav!

Kompetenta lärare, läromedel, lokaler, utrustning, kursplan, uppföljningsschema (systematiskt upplägg), examinering (teori, praktik), skrivna rutiner (kvalitetshandbok), involverad ledning etc

Diplom

Livslångt utbildningsbevis
Yrkeskompetens – gjort många provningar
Följer svetsaren ("del av CV")

IW är branschens krav!

Kompetensbevis

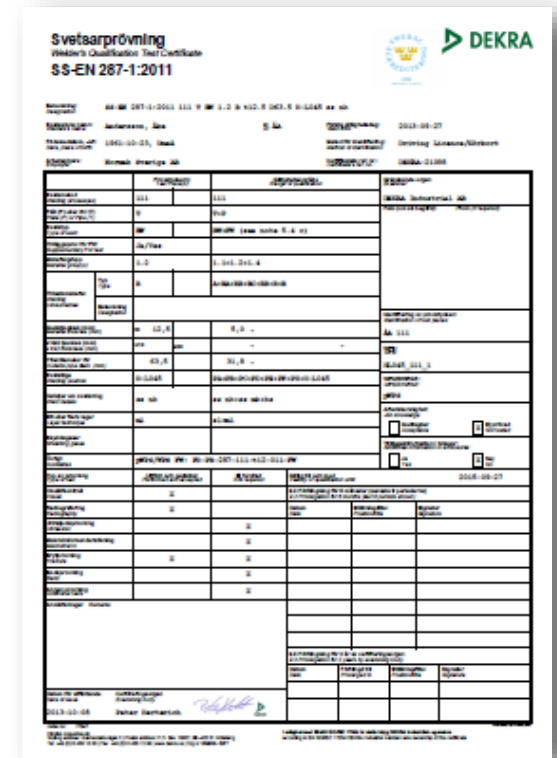
Livslångt kompetensbevis efter
Validering* yrkesverksam (erfarenhet)
Följer svetsaren ("del av CV")

- Svets SVART
- Svets BLÅ
- Svets GRÖN
- Svets VIT

*Syfte även effektiv komplettering/
kompetensutveckling. Verktåg för individ,
företag, arbetsmarknad

Svetsarprovningssintyg

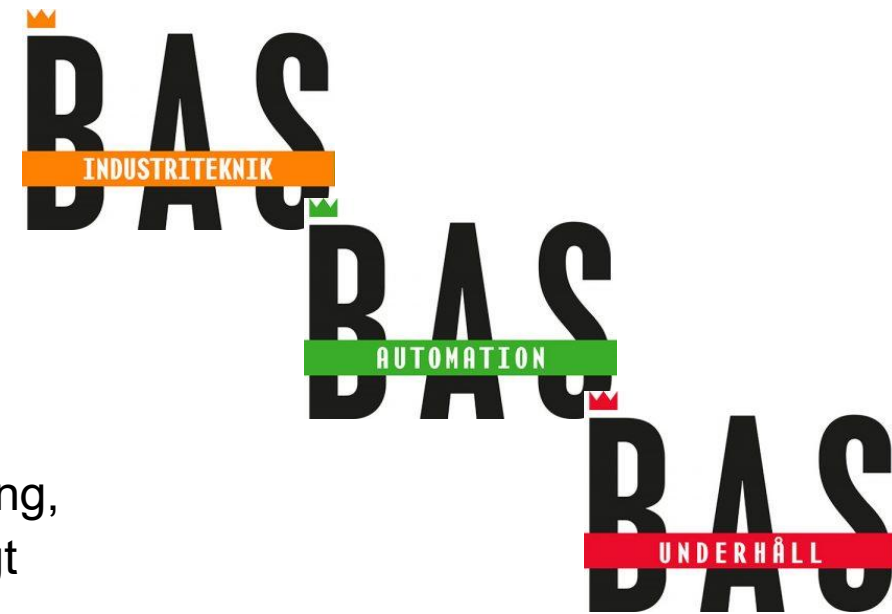
Är tidsbestämt – sker kontinuerligt
Prövning av ett arbetsmoment
Del av ett företags kvalitetssystem.

Validering = synliggöra, bedöma och ge värde åt kompetens oavsett på vilket sätt den inhämtats

Svensk Industrivalidering - Industriteknik Bas

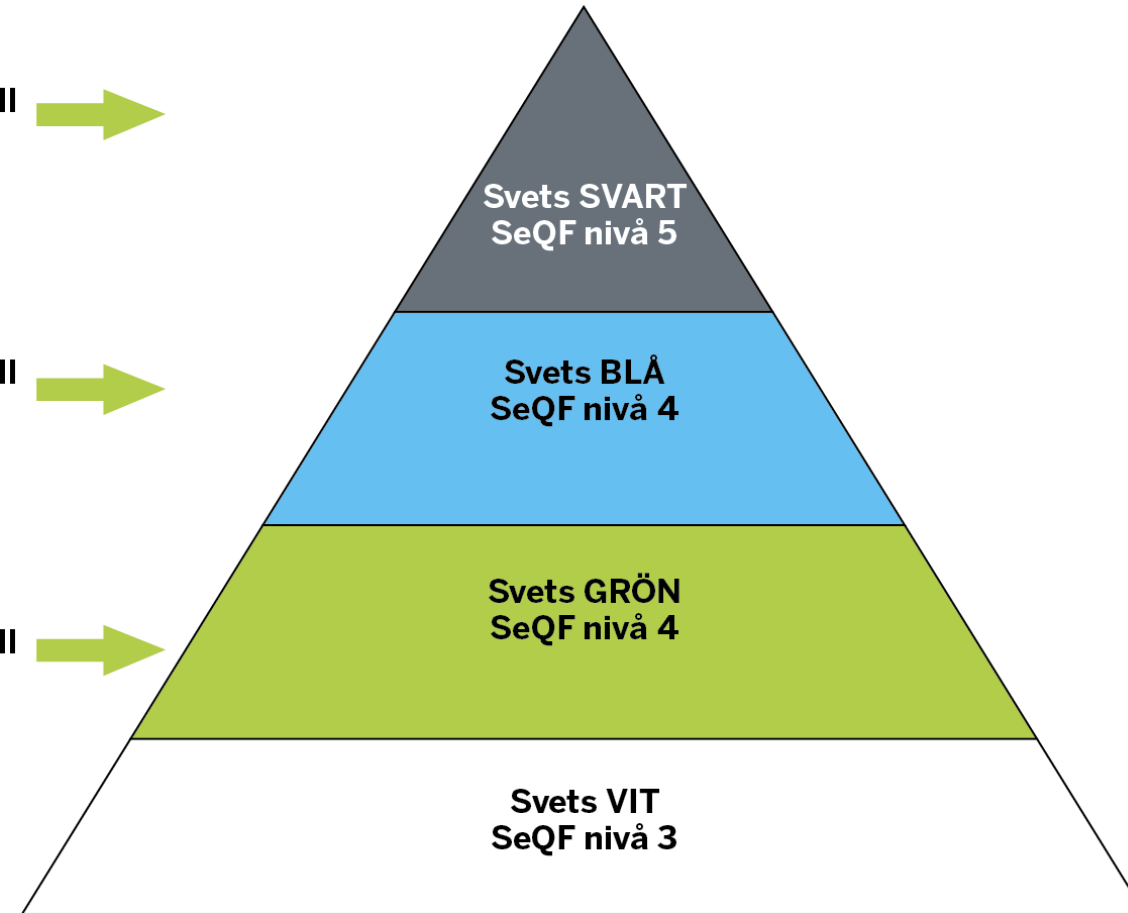
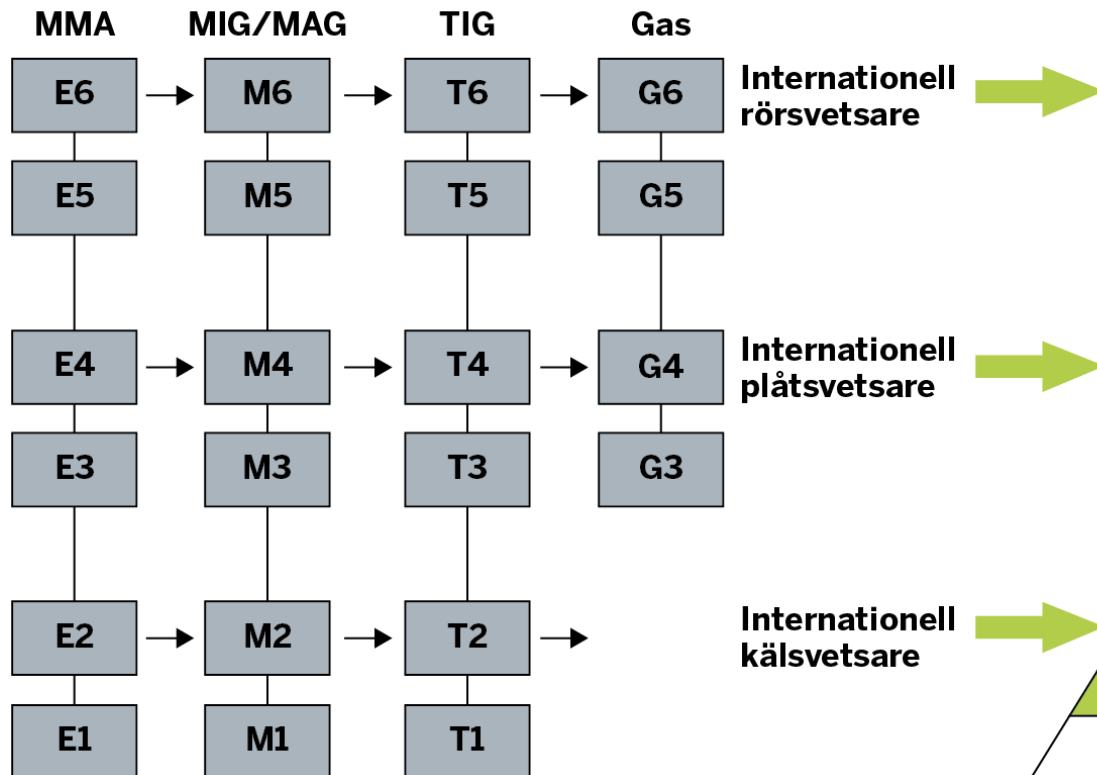
- Svetskommissionen en av 10 samverkande industribranscher
- Omfattar grundläggande kompetens för arbete inom industrin oavsett arbetsuppgifter och bransch
- 9 grundläggande teoretiska moduler prövas med onlineverktyg
- 1) Arbetsmiljö och säkerhet, 2) Klimat och miljö 3) Informationshantering, 4) Kvalitet 5) Matematik 6) Produktion 7) Sociala värden och personligt ansvar 8) Språklig kommunikation (svenska & engelska) 9) Underhåll
- Leder till ett:
 - Kompetensbevis om alla moduler klaras;
 - Valideringsintyg om en eller flera moduler underkänns
- <https://svenskindustrivalidering.se/industriteknik-bas/>

IW utbildningssystem

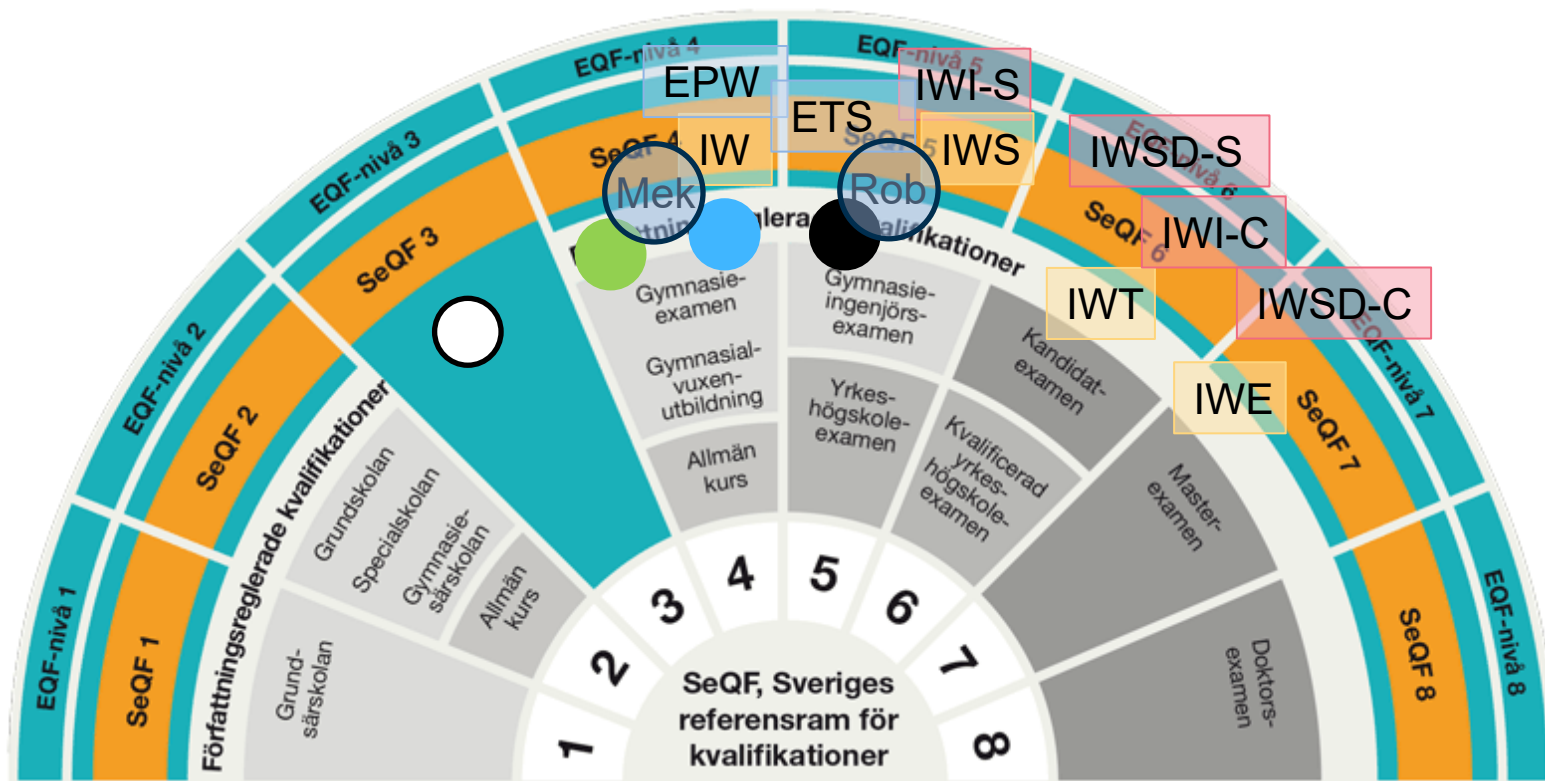
vs.

Validering av svetsare

IW är branschens krav!

SeQF - Sveriges referensram för kvalifikationer

- Utbildningar Valideringar
- svetspersonal: svetspersonal:
- IWE
 - IWT
 - IWS
 - IW
 - IWI-S
 - IWI-C
 - IWSD-S
 - IWSD-C
 - EPW
 - ETS
 - ELW
- Svets VIT
 - Svets GRÖN
 - Svets BLÅ
 - Svets SVART
 - Op. Mek.
 - Op. Robot
 - Op. Motst.sv.

EQF-nivå innebär den motsvarande nivån inom den europeiska referensramen för kvalifikationer.

Kvalifikationer som nivåinplaceras av Myndigheten för yrkeshögskolan.

Kvalifikationer inom SeQF som är nivåinplacerade av regeringen, se Förordning (2015:545), bilaga 2.

Sammanfattning

- Vi kommer inte kunna rekrytera oss ur kompetensbristen i branschen
- Företaget måste ha en plan för att jobba strategiskt och systematiskt med kompetensförsörjningen
- Den stora potentialen ligger i kompetensutveckling av yrkesverksamma
- Utnyttja verktyg så som validering av kompetens
- Skapa tydliga interna karriär- och kompetensvägar – utvecklingsplan
- Öka samverkan regionalt mellan företag och skola
- Vi måste hjälpas åt med attraktionskraften – varför ska man jobba hos oss? – Arbetsgivarvarumärket
- Synliggör branschens behov systematiskt och offentligt, "även om svårt" – rekrytera genom offentliga kanaler (Platsbanken) – beskriv behovet!
- Arbeta aktivt med arbetsmiljö för industriyrkenas image

Tack för visat intresse

Frågor / diskussion

www.svets.se/validering

www.svets.se/utbildning

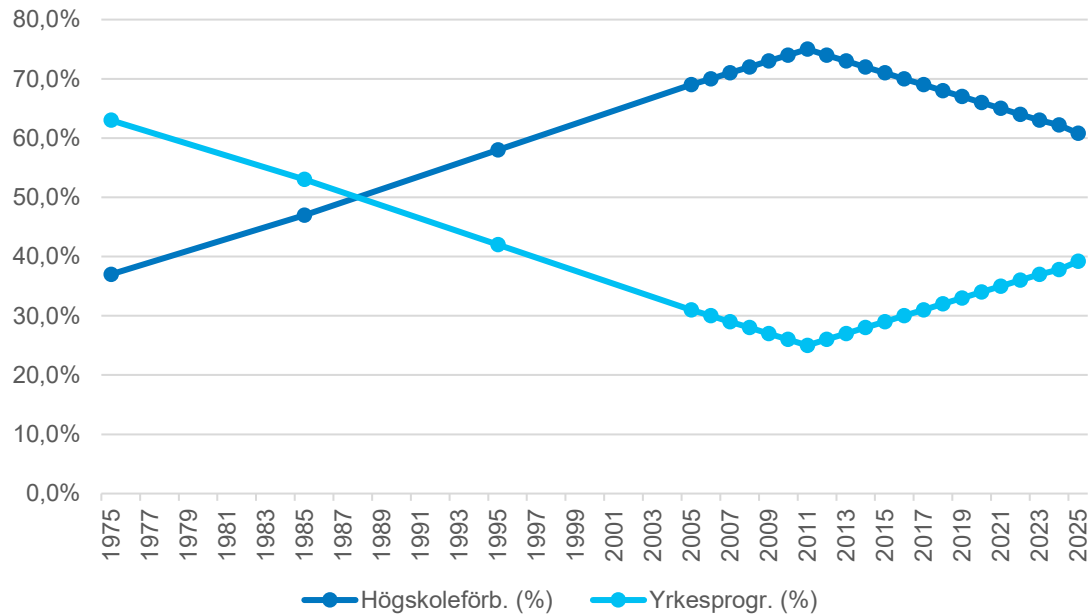
www.svets.se/kompetens

IW är branschens krav!

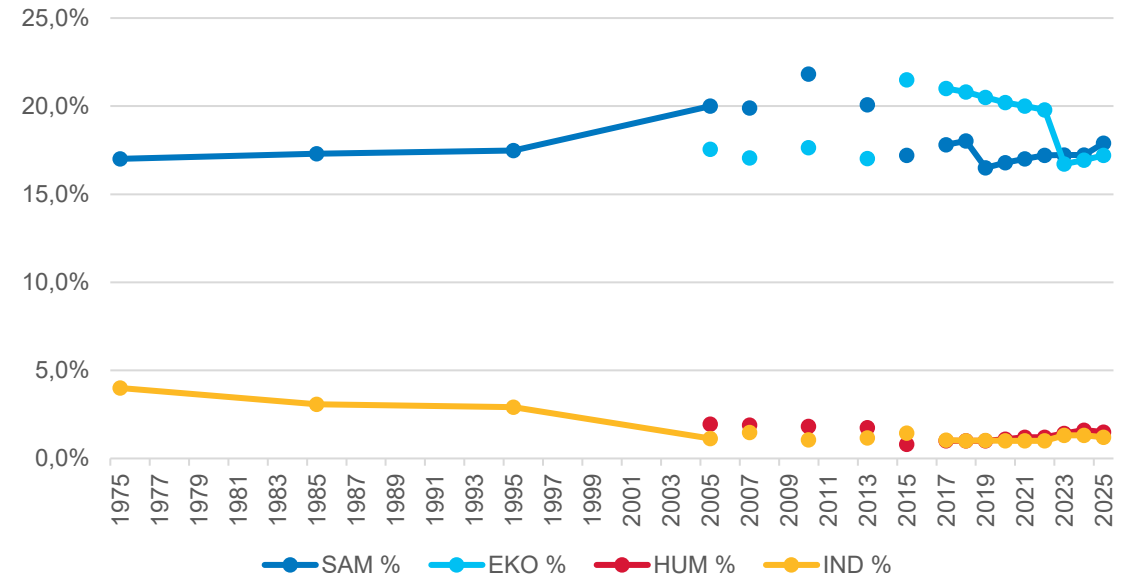
mathias.lundin@svets.se

Trender

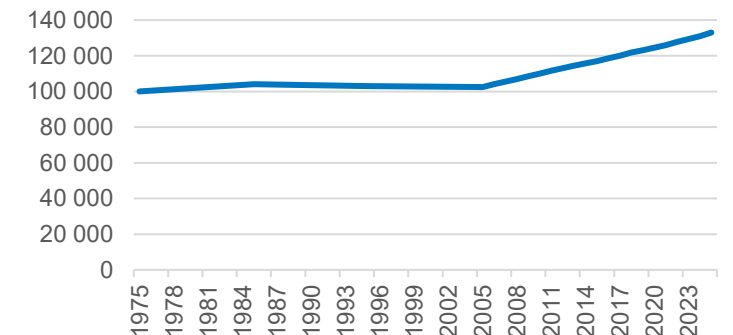
Andelen sökande till gymnasieskolan

Andelen antagna på respektive program

Antal sökande till gymnasieskolan

- Andelen yrkesutbildning ökar, men inte tillräckligt snabbt – Skolverket säger 55 % yrkesutbildning + Backlogg
- Andelen SAM och EKO fortfarande hög och Industritekniska programmet låg
- SAM - 40 % har inte valt Universitetsstudier efter 4 år – noll behov

Validering av svetsare

- **Svets SVART** Driftsatt aug 2022
- **Svets BLÅ** Driftsatt mars 2022
- **Svets GRÖN** Driftsatt 2021
- **Svets VIT** Driftsatt 2020
www.svets.se/validering

Nästa steg

– projekt kvalifikation och validering för Svetsoperatör tom 2023

Kompetensbehov

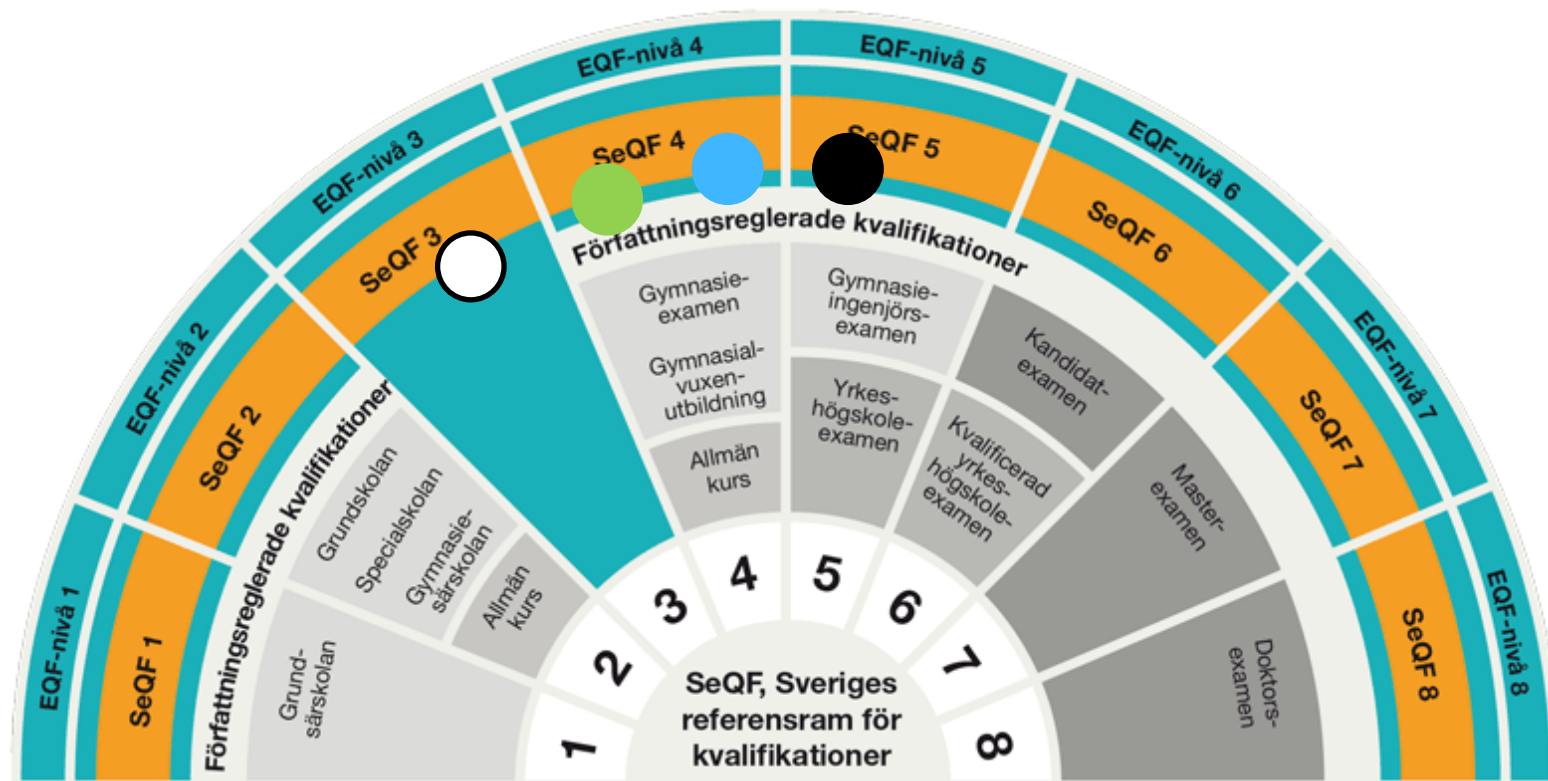
- "Om de har något så när social förmåga, kan komma i tid och kan ge tusan i telefonen tar vi dem"
- "Om två år behöver vi en svetsare med tio års erfarenhet"

Kompetensbrist? Tre val

1. Rekrytera
 2. Självt utbilda ny personal från grunden
 3. Kompetensutveckla befintlig personal
- Alla är i första hand inne på att rekrytera sig ur problemet
 - Oftast ingen framförhållning eller systematiskt arbete kring kompetens
 - Den stora potentialen finns i kompetensutveckling hos redan yrkesverksamma
 - I Sverige finns inget system för det

”Problemet med det sjunkande skeppet är inte att det saknas folk i båten utan att alla i båten inte rör”

SeQF - Sveriges referensram för kvalifikationer

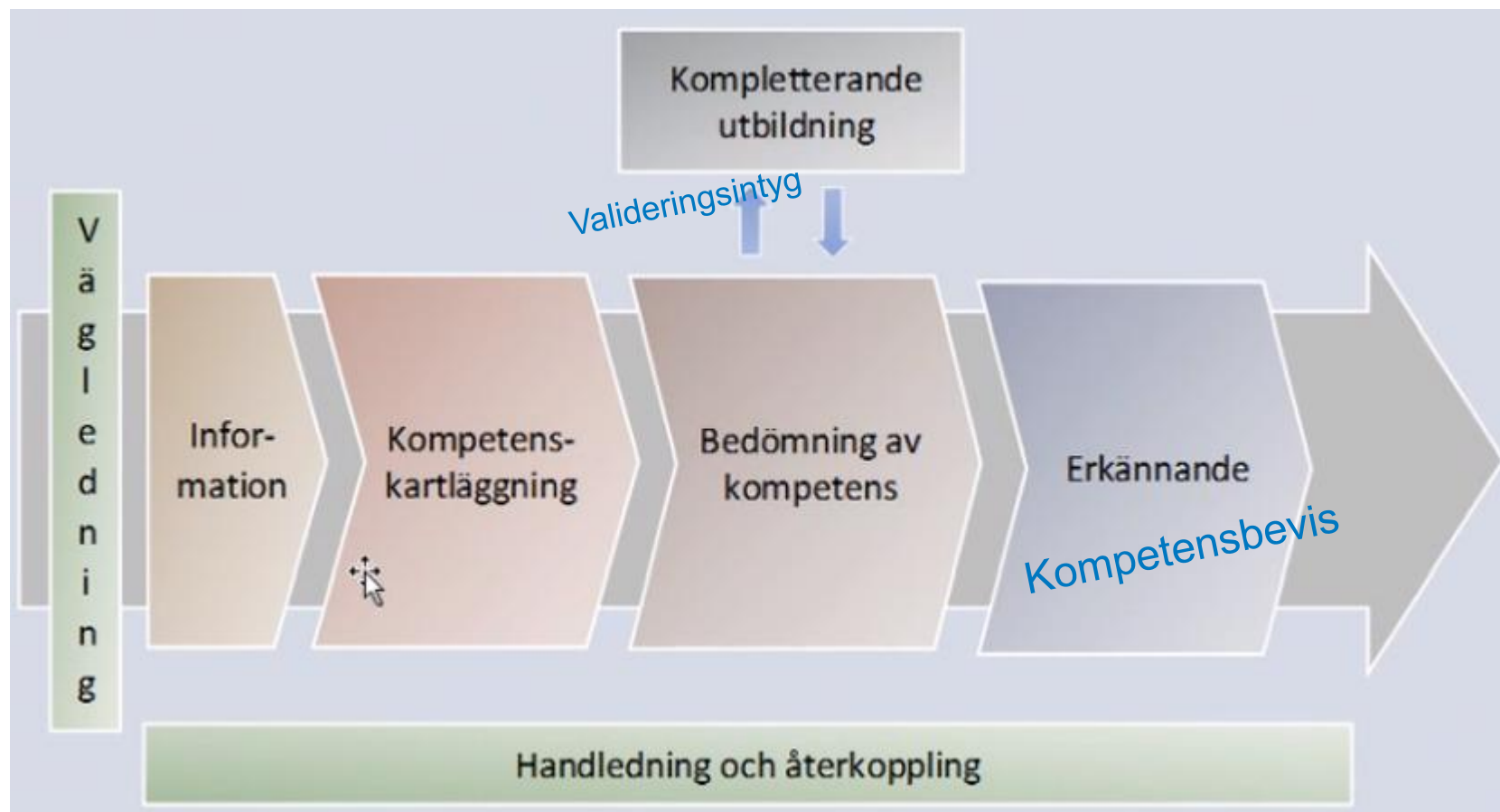

EQF-nivå innebär den motsvarande nivån inom den europeiska referensramen för kvalifikationer.

Kvalifikationer som nivåinplaceras av Myndigheten för yrkeshögskolan.

Kvalifikationer inom SeQF som är nivåinplacerade av regeringen, se Förordning (2015:545), bilaga 2.

Valideringsprocessen – Individens väg genom en validering

Vad och varför validering av kompetens?

- yrkesidentitet, yrkeserfarenhet
- strukturerad bedömning, värdering och dokumentation gentemot en väl definierad kvalifikation
- bättre synliggörande och tillvaratagande av kompetens →
- verktyg för strategisk och systematisk kompetensutveckling för företag, och
- för identifiering av individers kompetensluckor före utbildning =>
- effektivare utbildningsinsatser
- höga arbetsmarknads-, närings- och utbildningspolitiska förväntningar på nyttan branschvalidering
- princip: synliggöra kompetens, erkänna kompetens, möjliggöra progression

Färdigheter	(praktik)
Ansvar och självständighet	(praktik)
Kunskaper	(teori)

Validering av svetsares färdigheter

- **Svets SVART** Stumsvetsning och kälsvetsning av plåt och rör
- **Svets BLÅ** Stumsvetsning av plåt, samt kälsvetsning av plåt och rör
- **Svets GRÖN** Kälsvetsning av plåt och rör
- **Svets VIT** Kälsvetsning av plåt ("grundläggande kompetens för att få vistas i en verkstad som svetsare")

 Svets GRÖN

1. Bågsvetsning
2. Hälsa, miljö och säkerhet
3. Materialkunskap
4. Kvalitet och kontroll
5. Tillverkningsunderlag

6. MIG-MAG, 135-138, teoretisk modul
7. MMA, 111, teoretisk modul
8. TIG, 141, teoretisk modul

Teori:

- Kunskapstest online

9. Praktisk modul metod 111
10. Praktisk modul metod 135
11. Praktisk modul metod 141

Praktik:

- *tre prövningar per metod*
- *checklista – säkert arbetssätt, hantering utrustning, läsa ritning, bedömning av resultat, etc*
(färdigheter + självständighet och ansvar)

Exempel aktiviteter/projekt

- Valideringsmodeller Svets BLÅ/SVART (t.o.m. 2022-Q1)
- Utveckling digitaliserat läromedel och examinering (DQAS 2022)
- Utveckling och anpassning för nyanlända svetsare (AF 2022)
- Svetsoperatör – kvalifikationer & valideringsmoduler (MYH 2022-2023)
- Samverkan, medverkan och påverkan:
 - SIV – Samverkansprojekt + Kompetenssäkrad individ
 - TSL – Kurser för omställning (korta) + krav på upphandling
 - MYH – Projekt BOSS + anslutning SeQF
 - Skolverket – Nationellt programråd + Ämnesbetyg
 - Arbetsförmedlingen – Kvalitetskrav vid upphandling (etablerat)
 - Teknikcollege – Kvalitetskrav på svetsutbildning (saknas idag) + projekt BAS-validering

Svetskommissionen
projekt

**Man kan hävda att "svetsspråket",
alltså terminologin man använder,
bidrar till kvalitetssäkringen**

Det heter

konstruktioner
grundmaterial
rörelektrod
trådelektrod
pulver
häftsvets
rätkant
spalt
provning
mekanisk provning
kontroll
kontrollant
syning (el. visuell kontroll)
indelning, gruppering
kvalitetsnivå
intyg
svetspistol
varmhållfast
utgång

det heter inte

strukturer
basmaterial
rörtråd
solidtråd, homogentråd
flux
näst
näsa (när man anger mått)
rotöppning
testning
förstörande provning
inspektion
inspektör
okulär besiktning
klassificering
svetsklass
licens (eller certifikat)
trådspruta
kryphållfast
exit

Ofta dålig översättning
från engelska som spökar

www.svets.se/svetsspraket

Ofta menar man

svets

förhöjd arbetstemperatur

kvalificering

intyg

diskontinuiteter

konstruktion

svetsmetod

granskning

höger

när man säger

svetsfog

förvärmning

certifiering

certifikat

defekter

struktur

svetsprocess

övervakning

vänster

<u>För engelska</u>	<u>säger vi/betyder</u>	<u>säger inte</u>
control	styrning	kontroll
inspection	kontroll	inspektion

<u>Engelskans</u>	<u>kan betyda</u>	<u>isf</u>
structure	konstruktion	struktur
certificate	intyg	certifikat
process	metod	process